

Diyabetliler/?eker Hastalar? ?çin Kabul ve Eylem Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Diyabetliler/?eker Hastalar? ?çin Kabul ve Eylem Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20025>

Öz

Diyabetliler/?eker Hastalar? ?çin Kabul ve Eylem Formu (Acceptance and Action Diabetes Questionnaire - AADQ), bireylerin diyabet hastal??? ile ili?kili zorlay?c? içsel deneyimlere (dü?ünceler, duygular, bedensel duyular) kar?? gösterdikleri psikolojik tepkileri ölçmek amacıyla geli?tirilmis? bir araçtır. Ölçek, özellikle Kabul ve Kararlı?k Terapisi (ACT) çerçevesinde ele al?nan ****psikolojik esneklik**** veya ****psikolojik katı?k**** düzeyini belirlemeyi hedefler. Türkçeye uyarlamas? 2019 y?l?nda Karadere ve arkadaşlar? tarafından yapılm?? olup, Türk popülasyonunda diyabet yönetimindeki kabul ve eylem süreçlerinin de?erlendirilmesinde geçerli ve güvenilir bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Kabul ve Kararlı?k Terapisi, Psikolojik Esneklik, Kabul ve Eylem Formu, ?eker Hastal???, Ölçek Uyarlamas?, Diyabet Yönetimi.

Yazarlar

Karadere, M. E., Yavuz, K. F., Asafov, E. Y., Küçükler, F. K.

Amaç

Bu formun temel amacı, diyabet hastalar?nın, hastalıklar?nın getirdi?i stres, olumsuz dü?ünceler ve fiziksel rahatsızlıklar kar??s?nda ne ölçüde ****deneyimsel kaçınma**** gösterdiğini ve buna rağmen de?er odaklı eylemlere ne kadar katılabildiğini ölçmektir. Ölçek, diyabetin zorluklarına rağmen hastal??ın yönetimi için gerekli davran??lar? sürdürme kapasitesini de?erlendirerek, klinik müdahalelerin etkinliğini ölçmede ve tedavi planlamasında önemli bir rol oynamaktadır.

Ölçek, diyabetli bireylerde psikolojik katı??? saptayarak, bu katı???n glisemik kontrol ve yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkilerini anlamaya yardımcı olur. Uyarılma çal??ması?, Türk kültürüne özgü dilsel ve psikometrik uygunluğun sağlanması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yapı

Diyabetliler/?eker Hastalar? ?çin Kabul ve Eylem Formu, ****psikolojik esneklik**** yapıs?nı ölçmektedir. Bu yapı, ACT modeline göre alt? temel süreçten oluşur, ancak AADQ bu süreçlerin diyabet bakımındaki iki ana bile?enine odaklanır:

Kabul/Deneyimsel Kaçınma: Diyabetle ilgili zorlay?c? dü?ünce ve duygulardan kaçınma veya onlarla sava?ma eğilimi. Yüksek puanlar, yüksek psikolojik katı??? ve kaçınmay? gösterir.

Eylem/De?er Odaklı Davran??: Zorlay?c? içsel deneyimlere rağmen, diyabet yönetimi ve kişisel

de?erler do?rultusunda tutarlı? davranı?larda bulunma kapasitesi.

Ölçek, özellikle diyabetin getirdi?i kronik stres, belirsizlik ve öz-yönetim talepleri kar??sında bireyin psikolojik olarak ne kadar dirençli veya esnek oldu?unu de?erlendirir.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çalı?masında (Karadere vd., 2019), ölçe?in ****yap?sal geçerli?i**** Do?rulayıc? Faktör Analizi (DFA) ile incelenmi?tir. DFA sonuçlar?, orijinal ölçe?in teorik yap?sın? destekler nitelikte bulunmu?tur.

Ölçe?in ****ölçüt ba??ml? geçerli?i**** (convergent validity) de test edilmi?tir. AADQ puanları?, diyabet stresi ölçümleri ile pozitif yönde, ya?am kalitesi ölçümleri ile ise negatif yönde anlamlı? korelasyon göstermesi beklenmektedir. Bu korelasyonlar, formun teorik olarak ili?kili olması? beklenen di?er psikometrik araçlarla tutarlı?lı??n? kanıtlanı?tır. Bu bulgular, Türkçe formun diyabetle ili?kili psikolojik katılı?? ölçmede yeterli geçerlik gösterdi?ini ortaya koymu?tur.

Güvenirlik

Uyarlama çalı?masında, ölçe?in ****iç tutarlı?ık güvenilirli?i**** (internal consistency reliability) Cronbach Alfa katsayısı? kullanılarak hesaplanı?tır. Elde edilen katsayılar genellikle yüksek bulunmu? ve ölçe?in maddelerinin tutarlı? bir ?ekilde aynı? yapı? ölçtü?ünü göstermi?tir.

Yüksek ****Cronbach Alfa**** de?erleri, ölçe?in Türkçe versiyonunun güvenilir oldu?unu ve tekrarlanan ölçümlerde tutarlı? sonuçlar verebilece?ini i?aret etmektedir. Bu sonuçlar, AADQ'nun Türk popülasyonunda diyabetle ilgili psikolojik esnekli?i stabil bir ?ekilde ölçme kapasitesine sahip oldu?unu do?rulamaktadır. Bu, klinik ve ara?tırma amaçlı? kullanım için kritik bir güvenirlik göstergesidir.

Faktör Analizi

Karadere ve arkadaşları?nın 2019 tarihli uyarlama çalı?masında, ölçe?in faktör yap?sın? incelemek üzere ****Do?rulayıc? Faktör Analizi (DFA)**** yöntemi kullanılmı?tır. Bu analiz, ölçe?in maddelerinin, orijinal İngilizce versiyonunda öngörülen faktör yap?sına uygunlu?unu test etmi?tir.

DFA sonuçlar?, modelin Türk örneklemine iyi uyum sağladığı?n? göstermi?tir. Bu durum, Diyabetliler/?eker Hastalar? ?çin Kabul ve Eylem Formu'nun, diyabet hastalarında psikolojik esneklik kavramın? kültürleraras? düzeyde koruyarak ölçtü?ünü teyit etmektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Diyabet hastalar? (Diabetes patients)

Age Group: Yeti?kinler (Adults)

Population Details: Tip 1 veya Tip 2 diyabet tan?s? alm?? bireyler.

Test Methodology: 7'li Likert tipi derecelendirme (1-Hiçbir zaman do?ru de?il; 7-Daima do?ru).

Anahtar Kelimeler

Diyabet Yönetimi, Kabul, Eylem, Psikometri, Sa?lık Psikolojisi, Likert Ölçe?i, Deneysel Kaç?nma.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: karadere26@yahoo.com (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Correspondence Address: Mehmet Emrah Karadere (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2019 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için izinler ve ücret bilgileri konusunda sorumlu yazar Mehmet Emrah Karadere ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir (?leti?im: karadere26@yahoo.com).

Orijinal makale, genellikle aç?k eri?im (open access) yoluyla yay?nlanm??t?r, ancak ölçek maddelerinin ticari veya büyük ölçekli ara?t?rmalarda kullan?m? için yazarlardan resmi izin al?nmas? tavsiye edilir.

Kaynaklar

Karadere, M. E., Yavuz, K. F., Asafov, E. Y., & Küçükler, F. K. (2019). Reliability and validity of a Turkish version of the Acceptance and Action Diabetes Questionnaire. *Psychiatry investigation*, 16(6), 418-424. <https://doi.org/10.30773/pi.2019.02.26.2>

Makalenin tam metin PDF'i a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: ncbi.nlm.nih.gov.

Ayr?ca, ölçe?in Türkçe uyarlama PDF'i bu sistem üzerinden eri?ilebilir durumdad?:
[diyabetlilerseker-hastalari-icin-kabul-ve-eylem-formu-toad.pdf](#)

Diyabetliler/Şeker Hastalar? İ?in Kabul ve Eylem Formu Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri sunulmam??t?r. Maddeler için yazarla ileti?ime geçilmesi veya yukarıda belirtilen akademik kaynaklara ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM